

Bilaga 1

Dokumentation workshopen Staden och monumentet

Innehåll

Innehåll	2
1 Workshopen staden och monumentet	3
1.1 Diskussioner Uppgift 1 första dagen: grupp 1.	4
1.1.1 Sammanställning och slutsatser	5
1.2 Diskussioner Uppgift 1 andra dagen: grupp 2.	5
1.2.1 Sammanställning och slutsatser	6
1.3 Berättelser Uppgift 2 Grupp 1 och 2 - det konkreta monumentet i Göteborg.....	7
1.3.1 Sammanställning och slutsatser	9
1.4 Platser	9

1 Workshopen staden och monumentet

För att få in fler perspektiv på hur ett hbtqi+monument skulle kunna ta form och var detta monument kan ta plats, genomfördes workshopen ”Staden och monumentet” under februari 2021, som en del av förstudiens offentliga program.

Workshopen fokus var monumentets idé som minnesfunktion och historieskrivning i stadsrummet. Frågeställningar under workshopen som diskuterades var: Vad innebär historieskrivning i form av ett monument? Hur fungerar monumentet som berättare? Vad ska hbtqi+monumentet göra? Hur ska det verka platsskapande och berättande i staden? Kan hbtqi+monumentet agera motstånd i stadsrummet? Eller står monumentet i sig för konservativa, patriarkala och hierarkiska värden? Kan hbtqi+monumentet fungera som ett mot-monument?

Workshopen vände sig primärt till personer som identifierar sig som hbtqi+ och leddes av Katarina Elvén och Eddie Mio Larson. *Katarina Elvén* är konstnär och fotograf med ett intresse för stadsbyggnadsfrågor och arbetar som konstkonsult för Göteborg Konst. *Eddie Mio Larson* är skådespelare och är en del av den queerfeministiska fria teatergruppen kvalitetsteatern. Eddie har även jobbat som ledare i samtalsgrupper för unga transpersoner.

Workshopen hölls online på Zoom under två dagar med två olika grupper som fick samma uppgifter och frågor. Grupperna bestod av åtta personer vardera som anmält sig i förväg.

Det material som kom fram under workshopen togs till vara i form av anteckningar, inget spelades in.

De uppgifter som grupperna arbetade med under workshopen var:

1. Diskutera era erfarenheter av ”monument”. Idéer om monumentet, hur ett monument kan verka, alltså vara verksamt i staden. Vad gör det och vad kan det göra? Hur kan det vara platsskapande? Hur kan det vara berättande?
2. Improvisera tillsammans i gruppen fram en konkret gestaltning av ett hbtqi+monument som ni skulle vilja fanns i Göteborg. Tänk helt fritt utan begränsningar! Som att vad som helst vore möjligt, det behöver inte vara realistiskt. Beskriv upplevelsen av ett besök vid monumentet (som att det redan finns). Använd gärna alla sinnen. Hur känns det, hur luktar det, hur låter det, hur ser det ut, hur smakar det etc? Var någonstans i staden är det? Vad berättar det? Vad gör ni där? Bejaka varandras idéer. Det handlar inte om att skapa ett perfekt förslag utan om att spåna loss. Förbered en presentation/berättelse av upplevelsen (max 7 min). Det går också väldigt bra att till exempel rita och visa bild eller spela upp en scen eller gestalta på andra vis.

Nedan redovisas de diskussioner som fördes och resultat som framkom under båda workshoparna i form av anteckningar.

1.1 Diskussioner

Uppgift 1 första dagen: grupp 1.

Monument som platstagande och för att visa att det finns en kraft. Monumentet ska inte bara vara om sorg utan också om respekt, något som ger kraft. Monument/konst/skulptur, det är svårt att särskilja dem när en rör sig i stan t.ex. Charlottesville, neonazis som manifesterar över att deras historia raderas. Washington DC Black Lives Matter Plaza, omdöpt plats. Kan ett monument bestå av en händelse som sker om och om igen? Som till exempel att släppa ballonger vid en viss tid. Det spelas in och visas igen och igen. Någon säger att den vill att det ska vara fysiskt – vi är kroppar och vill vara del av den kroppsliga historien. Det vore schysst om monumentet kunde skapa en plats för hbtq personer att samlas vid t.ex. på både Pride och Transgender Day of Remembrance. Platsskapande är viktigt. Folk får och ska hänga där. Det finns så mycket att berätta i ett monument, då det blir ett konstverk. När en försöker hitta ett sätt att fokusera på många blir det mer ett konstverk.

Platsen ska fungera som plats. Det ska gå att använda den. Kanske lägger någon blommor, turister sätter sig. Igenkänningsbar som plats och specifikt som en hbtq-plats. En öppen yta att vara på. Det ska vara tydligt så att platsen inte går att ”skriva om”. Tydlighet över tid. Man ska inte titta ”upp” på något. Ska spegla bredd av identiteter. Kan inte bara vara ”en” berättelse. Det ska vara många specifika och inte en generell. ”Regnbuepladsen” i Köpenhamn är ett bra exempel på hur bara ett namn kan skapa plats och synliggöra. Det ska vara centralt och hedra livet! Mindre specifika berättelser som snubbelstenarna/Stolperstein (av tyske konstnären Gunter Demnig för att hedra de judar, romer, politiska motståndare till nazismen, homosexuella offer som fördrevs eller förintades av nazisterna 1933–1945.)

Utspritt, bra om det är en samlingsplats att sitta på och gå till men att det också kan visa att hbtq-Göteborg inte bara är en (1) plats. Centralt är bra men att det också läcker och sprider sig. Till exempel längst ut på spårvagnslinjerna. Inte bara dåtid utan också nu. Hur kan en bygga vidare på det? Så att det blir ännu mera bredd och vidd och mångfald? Kan det kanske vara virtuellt, som ett tillägg? Att det går att fylla på digitalt? Homomonumentet i Amsterdam som ett bra exempel. Plats, det går att använda, du tittar inte upp på det. Både minne och mötesplats med ett permanent talarpodie och sittplatser. Går att använda på många sätt. Ett annat fint monument är det i Berlin av Elmgreen & Dragset (Memorial to Homosexuals Persecuted Under Nazism, 2008), Det är stationärt, undanskymt, videor visas inne i boxen och byts ut med ett par års mellanrum. Monumentet har blivit skändat två gånger. En av styrkorna i Homomonumentet

i Amsterdam är att det ligger centralt på en öppen plats! Både för invånare och turister. I Göteborg ska det inte vara undanskymt.

1.1.1 Sammanställning och slutsatser

- Monumentet ska vara platsskapande; fungera som fysisk plats och mötesplats.
- Användbarhet – ska gärna gå att hålla tal, som en scen eller podie. Men gärna också att det finns satelliter som berättar och påminner.
- Monumentet ska vara till både för sorg och glädje.
- Det måste vara gediget och robust material och tåla åverkan. Det ska synas och synliggöra.
- En ny central mötesplats är viktigare än historieskrivningen, men det hindrar inte att historieskrivningen också finns med.

1.2 Diskussioner

Uppgift 1 andra dagen: grupp 2.

Problematiserade monumentet. Det borde fungera som en samlingspunkt för communityt. Det borde finnas ett längre tidsperspektiv som är brett, inte bara nu eller då. Vi behöver prata om både lidande och glädje, det ska rymma båda. Det ska vara tydlighet, det ska förstås, därför är det också viktigt att det inte är bara lidande. För de ungas skull. Monumentet ska vara ett statement att det är mer än okej att vara hbtq i Göteborg.

Om monumentet angrips brutalt, om det är ett kontroversiellt ämne som att existera på lika villkor så tycker folk om att förstöra och därför viktigt att ha i åtanke vad det är för material. Vandaliseringen kan också synliggöra att det finns ett hot mot hbtq-personer.

Viktigt att det är en mötesplats, man ska kunna sitta och umgås. Ett block, en trappa till exempel. En plats att vara på som inte kostar pengar och inte är koncentrerad till alkohol och konsumtion. När man tittar på alla monument som finns i världen så är några mycket specifika och lokala eller begränsade till viss händelse eller tidsperiod. Andra är universella. Och det är dessa monument som är de bästa, de som är universella. Täcka hela världens hbtq-rörelse. Universellt monument i tid och rum.

Viktigt att tänka på vithet, representation och vem är det som utför uppdraget. Det ska inte bara vara för ”den vita bögen”. Krockar med hbtq-rörelsen att det bara ska vara en person som gör det. Tycker att det är en hel rörelse som ska göra det och det är också viktigt att det är en hbtq-person som gör det. Ska platsen tala till oss som hbtq eller ska den tala till ”majoritetssamhället”? – Det ska vara för alla svarar någon! Kommunen är avsändaren och kommunen står

för makten och strukturerna och de välkomnar hbtq-personer och står upp för dem. Och då är det viktigt att kommunen verkligen gör det arbetet också. En monumental plats som ger plats.

Vad behöver ett monument inte vara: det behöver inte vara en stor skulptur. Det kan vara en gata till exempel. En plats är mer viktig än något annat. Det är viktigt med permanens. Platsen ska bestå. Rummet, platsen, gatan ska inte kunna försvinna med tiden. Det ska finnas en synlighet och det ska märkas.

Kan monumentet kommentera sig själv? Monumentet som maktsymbol. Det ska vara en bredd och finnas utrymme för flera berättelser. Det kollektiva ska rymma det individuella. Tillblivelsen ska också kunna rymma det kollektiva. Som i platsskapande: det man först tänker på är kanske monumentet som en punkt i ett rum, i en stad, en punkt att samlas på vid eller kring, men monumentet kan också vara ett rum i sig självt.

Ordet kan också vara det som är platsskapande, benämningen, det namnges och skrivs på skylt på gatan, vidare det talade ordet och det sjungna ordet. Till exempel som Regnbågsplatsen i Köpenhamn som ligger vid sidan av stadshuset. Det blir en del av en större helhet i en stad. Platsen bytte namn. Platsen som tak/paraply/tält, något som samlar. Varför ett monument? Om det ska peka i flera riktningar är processen kring det jätteviktig. Därför jättebra med denna dialogen som öppnas upp bara genom dessa workshops! Vad är bakgrunden till monumentet? Ska den komma fram och hur? Kommer processen komma fram? Viktigt att inkludera lokalbefolkningen.

1.2.1 Sammanställning och slutsatser

- Monumentet ska fungera platsskapande, en synlig plats att vara på och samlas kring, vid eller under. Får gärna också sprida sig ut över staden.
- Det ska vara hållbart över tid.
- Inkludera både sorg och glädje.
- Mer universellt och globalt än specifikt och sträcka sig över tid, både bakåt och framåt.
- Processen är viktig. Att många är delaktiga i tillblivelsen. Intersektionellt perspektiv. Bredd i berättelsen. Hur processen syns. Och det ska vara förankrat både i lokalbefolkning och i communityt.
- Det gamla och det nya samtidigt. Platsen kan vara en ny plats och ett annat eget lager kan fungera som historieskrivning.
- Open Call måste verkligen vara Open Call och nå ut! Bjuda in konstnärer med andra bakgrunder.

1.3 Berättelser

Uppgift 2 Grupp 1 och 2 - det konkreta monumentet i Göteborg

1. Vårt monument har byggts i Bältesspännarparken. Bältespännarna har flyttat för att göra plats för ett mer samtida monument. Monumentet är till för att samla en stor bredd under många olika tillfällen under en hel livstid. Du ska kunna gå dit för att fira, för att sörja, vara arg, för att hålla en manifestation eller bara mötas upp. Materialet är fysiskt och bestående. Det ska inte gå att ”stänga av”. Sten, metall, robust. Det ska till och med finnas kvar när Göteborg ligger i ruiner. Monumentet ska bilda podier för att kunna vara på och arrangera på och sitta på och leva på. Utöver det centrala monumentet så kommer en del av monumentet att vara på fler ställen, det kommer att ta sig ut i olika förorter, längs med spårvagnslinjen och kommer symbolisera att hbtq-personer finns överallt i staden. Här placeras mindre stenar eller plattor med texter med berättande faktiska sanna historier. Kanske att digitala verktyg kan hjälpa till att lyfta upp delar av dessa berättelser.

2. Vi är nere i Skandiahammen, jag har jobbat hela dagen, är skittrött och tar cykeln och är lite ledsen för att det är ett macho klimat på arbetsplatsen. Men jag cyklar förbi en stenplatta ingjuten i marken, stenen visar två manliga hamnarbetare som hänglar (som Arne Nilsson har beskrivit i sin Göteborgshistorik) jag vill och känner att mina kolleger ska se det här varje gång de går till jobbet. Sen så tar jag mig in till stan och vi hämtar upp banderoller och vårt sound system, möts i Bältesspännarparken för det ska hållas en manifestation över en händelse, och det är så praktiskt att det redan finns en scen. Jag blir trött av att hålla banderollen och det är skönt att luta sig mot det stabila. Det är stabilt men känns också mjukt.

3. Jag går i Vasaparken, här finns en sten (som en snubbelsten) med en QR-kod: det berättas att här bodde Sophie Elkan, hon var väninna till Selma Lagerlöf och skrev bland annat en bok om Gunnebo slott. Sen får jag hela berättelsen om henne och Selma berättad genom telefonen. Det fungerar ungefär som geocaching. Man kan bara läsa det just där. Man måste vara på plats för att få upp berättelsen.

4: Jag är klasslärare för klass 3B på Hammarkulleskolan. Vi har planerat in en lektion vid monumentet sedan början av terminen för att prata om hbtq-frågor, men på morgonen ringer rektorn till mig och säger att monumentet är skändat, det är sprayat hakors och det är sönderslaget och att vi inte ska åka dit. Men då är det så bra för då finns det handledning och utarbetat läromaterial för att ta upp just såna här frågor och vi åker dit ändå och det blir en ännu bättre och mer lärorik lektion. Det blir ännu mer att prata om med diskussioner om allas lika värde och hat mot olikheter. Monumentet är så robust och härdat. Vi sitter där och har vår fruktstund och vår konstlektion ändå. Det kommer fram att

föräldrarna tyckte att det var jättebra att vi gjorde besöket i nästa veckas veckobrev.

5. På Kungssportsplatsen. ”Kopparmärta” är nedsmält och ett nytt hbtq-monument är skapat av precis lika mycket sten och brons som fanns i ”Kopparmärta” det nya går också i dialog med gamla ”Kopparmärta”.

6. Jag öppnar tidningen en morgon och läser att i ett annat land har hbtq-personer gripits och satts i arbetsläger. Kontaktar mina vänner och vi bestämmer att mötas vid monumentet där fler har samlats. Även om en är själv och går dit så vet man att fler kommer att vara där. Jag behöver inte skriva ett nytt manifest eller ”ringa ihop” till en ny mötesplats utan mötesplatsen är redan bestämd på förhand. Någon ställer sig på scenen och läser en dikt. Vi lämnar också alltid lappar med berättelser, att läsa senare, i en brevlåda eller digitalt.

7. Någon, kanske konstnären, arbetar med att lägga till material som till exempel monumentet i Berlin där filmen byts ut. Monumentet tas om hand - det kommer att behövas någon som väljer filmer. Vi sitter i monumentet, en kan stanna i monumentet. Monumentet är robust så att även om den vandaliseras så finns det möjlighet att åka dit. Monumentet är inte något litet, det får visa att staten/staden är stolt över oss. Även folk som inte har koppling till hbtq kan säga att den/det här tillhör min stad. Det blir för ambitiöst att sprida ut det till en början. Det är bra om det är en signifikant plats som första steg. Sen kan en bygga på den. Till exempel som i Chicago där det finns stålbanderoller på lyktstolpar, små bindlar, där man kan läsa historier om vad som hänt i hbtq-historien där, om AIDS. Exempel på att fortsätta bygga på. Men först viktigt med det stora robusta. Tända ljus vid Trans Remembrance Day. Bröllopsfoto eller skolavslutning - dricka öl fest och allvar på samma plats. Pride. Ta med skolgrupper och turister, visa med stolthet. Det kan också finnas olika känslor av nervositet runt/kring monumentet. Både positiv och negativ. Manifestationer Lukt Öl Blommor Metall. Det går inte att låsas om att en inte är i monumentet. Det går inte att negligera. Kamp mot historielöshet.

8. RFSL Newcomers har en rundtur i Göteborg. Jag har precis anlant och lyckats fly. Mina vänner är mördade. Jag går rundturen. Och så kommer vi till en plats och guiden visar - det här är monumentet! Och jag som nyanländ vet och känner, oavsett vad som händer, känner mig trygg i att det är Göteborg Stad som stad som har gjort det här. Den offentliga makten har gjort det här. Det ”offentliga” står på min sida!

9. Lina sitter på lunchen och säger att det inte är faktiskt inte så lätt att vara lesbisk fortfarande – Klart det är! säger kollegorna – Nej, men se här sånt här händer fortfarande! Det kan ge upphov till bra samtal. Poäng att det är fysiskt! Det finns en poäng i att monumentet blir skändat. Det får synas att hatet finns!

10.

Vi är centralt, vi är decentralt, vi är på gatuplan, i undergrunden och i luften

Vi – Monumentet – är en acceptans, ett erkännande, ett ansvar, ett inkluderande och ett deltagande

Det känns relevant för hela hbtqi globalt och lokalt

Det speglar det förflutna, nuet och framtiden

Vi sitter, vi ligger, vi kryper, vi hoppar

Det luktar inte kiss eller alkohol

Det är på, hos, i och runt VI som vi samlas

Här finns plats för både gamla och barn

Vi är en plats, vi är en stad, vi är ett träd och en del av naturen

Vi är något som växer

1.3.1 Sammanställning och slutsatser

Monumentet måste fungera som fysisk plats. Mötesplats. Vara central. Det får inte vara tveksamt vad det är eller vad det står för. Det ska finnas ett tydligt VI-görande. Platsen är/blir viktig som ny plats in i framtiden, den behöver inte vara förankrad i något historiskt. Men specifika historiska berättelser måste också få ta plats, kanske utspjutt över staden. Som ett eget lager. Kan monumentet delas upp i en monumental robust och stadig central platsskapande del att mötas vid och en berättande del med manifesta berättelser som kan vara utspridda? Tänker landskapsarkitekt eller samarbete arkitekt/konstnär på platsdelen och en konstnär som arbetar med berättelser och deltagarbaserat till att sprida monumentet, få det att ”läcka”. Eller kan detta vara samma konstnär som samarbetar med andra konstnärer?

1.4 Platser

Konkreta platser som kom upp: Bältesspannarparken. Avenyn.

Esperantoplatsen. Någonstans nära Esperantoplatsen. Vasaparken.

Kungsparken. Kan det handla om att en plats eller en gata byter namn? Liksom

Regnbueplatsen i KBH eller BLM Plaza i Washington DC. Det blir till det

talade ordet och det tryckta (på kartor) ordet. Det sprider sig som ord och blir

manifest. Något längs med kanaler, längs med vattnet. Gatukorsningar eller

skärningspunkter i Göteborg där monumentet kan ta plats. Det viktiga är att

monumentet ”tar plats”, bryter ny mark in i framtiden. Det är samtidigt viktigt

att platsen samtalar med den omgivande arkitekturen och är integrerad i

stadsrummet. Alltså att det både syns och markerar och på samma gång går i

dialog med den omgivande byggnadsmiljön.

Kulturförvaltningen

Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

E-post: kultur@kultur.goteborg.se

